

DOTAZNÍK AKO NÁSTROJ INFORMÁCIÍ PRE ZÍSKAVANIE POSTOJOV

KOČÍKOVÁ Elza, SR

Resumé

V príspevku sa budeme venovať analýze prieskumu pomocou dotazníka na univerzite, ktorý bol zameraný na pedagógov a ich postoje k používaniu eLearningu a využívaniu LMS systému na našej univerzite.

Kľúčové slová: dotazník, LMS

Abstract

In this paper will analyse the questionnaire survey that was realised at our university. It was aimed at teachers and their attitudes towards eLearning and LMS system application.

Úvod - edukačný výskum

Sú dve hlavné **komplementárne¹ metodologické kultúry** edukačného výskumu:

1. **scientistická²** – dominuje experimentálny, korelačný, kauzálnoporovnávací a iný výskum s **kvantitatívnymi metódami**,
2. **humanitný³** – uprednostňuje prípadové štúdie (kauzistický, monografický výskum), účastnícke porovnanie, terénny výskum v prirodzených podmienkach, spomienkové rozprávanie s historickou tematikou a iné **kvalitatívne metódy**.

Tieto metodologické orientácie zodpovedajú súčasným trendom v medzinárodnom porovnaní (Keeves 1990).

Niektoré metódy, akými sú napríklad metóda pozorovania, dotazníka a obsahovej analýzy, majú aj kvantitatívny aj kvalitatívny aspekt aplikácie.

V snahe skvalitniť a zmodernizovať vzdelávanie pomocou IKT, pomocou LMS systému sme prišli k výsledkom, ktoré v príspevku čiastočne popíšeme.

Pri implementácii eLearningu a LMS systému na našej univerzite sme postupne zistili, že sa zavádzanie moderných metód nerealizuje tak, ako by sa dalo očakávať. Napriek projektom, zameraným na eLearning a projektom pre podporu zvyšovania počítačovej gramotnosti pre pedagógov systém používa málo pedagógov a elektronické študijné materiály stále nie sú samozrejmosťou. Využívanie interaktívnych aktivít, ktoré umožňujú LMS systémy sú skôr výnimkou ako pravidlom. Hľadali sme preto príčiny a cesty. Jednou z možností získania spätnej väzby bola realizácia dotazníka na našej univerzite.

Dotazník v edukačnom výskume

Ako formu získania informácií o vzťahu pedagógov k eLearningu a LMS systému a sme si zvolili dotazník.

Dotazník sme realizovali v elektronickej podobe a oslovili sme respondentov (pedagógov) najskôr pomocou emailov, ale tu sa z 350 interných pedagógov zapojilo len 18 pedagógov a tak sme zvolili osobný prístup a to formou zapojenia študentov v rámci ich študentských

¹ komplementárny - doplnkový

² Scientistická-(sciencie – veda) filozofické smery orientujúce sa na vedu, dominujú prírodné vedy. Povýšovanie vedy a uprednostňovanie vedy vo filozofii. Sem patrí pozitivizmus a jeho ďalšie etapy vývoja. Problémy človeka rieši cez vedu. Smeruje k vedeckému mysleniu .

³ humanitný - vzťahujúci sa k literatúre, jazykom a iným vedám, týkajúci sa spoločnosti a človeka, dobročinný, ľudomilný

prác. Takouto realizáciou sa nám bolo ochotných vyjadriť 99 respondentov. Tu vidíme hneď v prvej fáze reálny prístup pedagógov k modernizácii, k inovácii pri vzdelávaní. Nie je našou snahou kritizovať, ale poukazovať na fakt, že pedagóg nemusí pracovať s modernými nástrojmi ak nechce. Je to správne? Odpoveď nájdeme čiastočne vo vedení, čiastočne vo financovaní, ale aj sami v sebe.

Otázky k dotazníku zostavovala komisia pre eLearning na univerzite. Boli volené formou podnetových položiek a výberovej odpovede, ale na záver bol priestor aj pre otvorenú odpoveď. Pedagógov sme oslovili nasledovne:

Vážení pedagógovia, dovoľte, aby sme Vás oslovili.

Pre lepšie napredovanie v oblasti eLearningu na našej univerzite sme si dovolili vytvoriť dotazník, aby sme získali vaše názory a podnety a mohli tak efektívnejšie smerovať naše aktivity. Vaše odpovede prosím označte.

(výberové odpovede sú uvedené priamo pri výsledkoch)

1. Ako hodnotíte význam eLearningu pre podporu vyučovacieho procesu?
2. Pomôže podľa vás eLearning skvalitniť úroveň predmetov, ktoré vyučujete?
3. Poskytujete študentom študijný materiál v elektronickej forme?
4. K tvorbe elektronických študijných materiálov využívam tieto programy?
5. Potrebovali by ste školenie na ďalšie možnosti používania softvérov? Na ktoré produkty?
6. Pracujete v LMS (Learning Managements Systems)? Na TnUAD sa používa LMS Moodle .
7. Ak ste na otázku č.6 odpovedali kladne, ktoré moduly LMS využívate? (zakrúžkujte všetky, ktoré využívate)
8. Ak ste na otázku č. 6 odpovedali kladne, máte pocit, že sa kvalita predmetu zvýšila?
9. Ak nepracujete v LMS, skúste prosím posúdiť dôvody?
10. Podali ste niekedy projekt, ktorého súčasťou bol eLearning (napr. príprava elektronických študijných materiálov) ?
11. Spolupracujete v rámci projektov s inými univerzitami v oblasti eLearningu?
12. Vaše ďalšie podnety, návrhy , postrehy a pripomienky môžete uviesť tu.

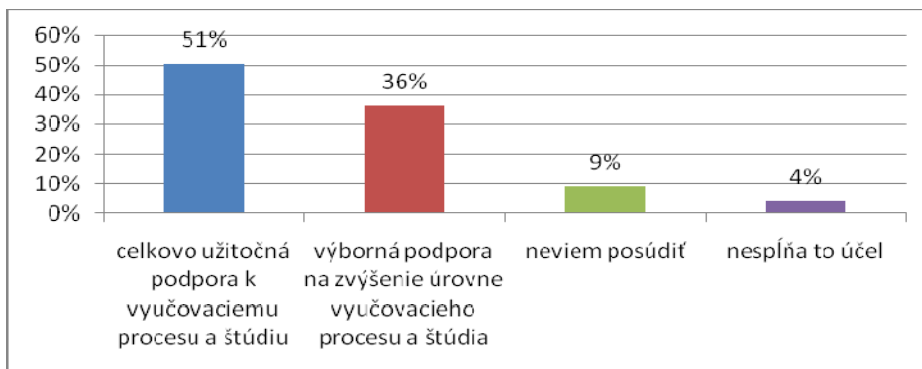
Analýza odpovedí v dotazníku a hľadanie východísk

Iste súhlasíte s tvrdením, že internet je dnes už samozrejmosťou, ktorú väčšina z nás využíva. IS nás sprevádzajú všade okolo a my ich využívame. Prečo je také náročné zaviesť používanie IS LMS do vyučovacieho procesu?

Pred 3 rokmi sme sa na našej univerzite rozhodli implementovať systém LMS Moodle a pomocou tohto systému vzdelávať. Používanie bolo a je ale na báze dobrovoľnosti. V literatúre a odbornej verejnosti sa všade píše o tom, že LMS pomáha skvalitňovať vyučovací proces, že ho modernizuje. Pýtali sme sa preto pedagógov, aký majú názor, aké majú postoje. Dospeli sme k výsledkom, ktoré uvádzame. O malej ochote používať systém svedčí v prvom rade fakt, že napriek osobnému osloveniu pedagógov bola len 1/3 pedagógov ochotná sa k danej problematike vôbec vyjadrovať. Ostatní to považovali za problematiku, ktorej nie sú ochotní sa venovať.

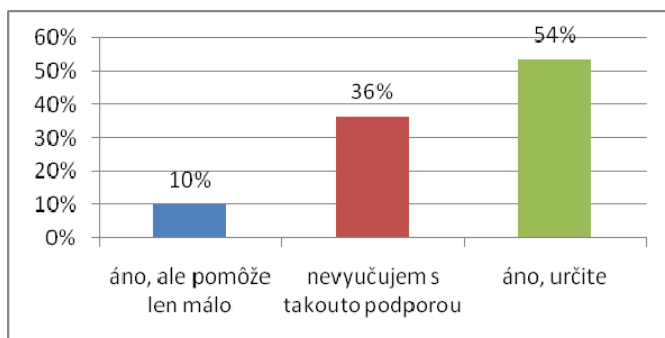
Celkový počet respondentov v dotazníku bol 99. Z oslovených ale 87% odpovedalo, že eLearning je užitočná podpora vzdelávacieho procesu a dokonca výborná podpora pre skvalitnenie vzdelávania. Je ale dosť zarážajúce, keď 9% opýtaných nevie, o čom táto problematika je a 4% to priamo považujú za zbytočné. Každoročne, minimálne 1x za semester boli prezentácie ukážok o tom, čo je eLearning, čo je LMS. Každý týždeň sa ponúkajú kurzy ECDL a kurzy pre používanie LMS. Na každej konferencii v súčasnosti je pravdepodobne sekcia, ktorá sa venuje tejto problematike, všade v literatúre venovanej vzdelávaniu sa o tom píše. Otázkou zostáva – vzdelávajú sa aj títo pedagógovia? Odpoveď – nemusia, nepotrebujú, nechcú, nevedia atď.

otázka 1. Ako hodnotíte význam eLearningu pre podporu vyučovacieho procesu?

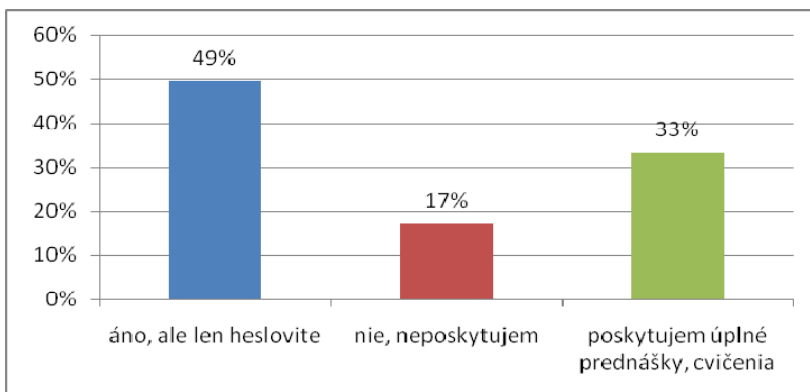
otázka 2. Pomôže podľa vás eLearning skvalitniť úroveň predmetov, ktoré vyučujete?

Ak 54% respondentov je presvedčených, že eLearning pomáha skvalitniť úroveň predmetov, prečo je také ťažké príkladom presvedčiť ostatných? Možno hlavne úloha pre vedenie. Vyučovanie s takouto podporou je ale na našej univerzite veľmi málo realizované, napriek tomu, že tí, ktorí takto pracovali poukázali na to, že študentom sa tento spôsob podpory pri vyučovaní zdá síce náročnejší, ale ochotne ho prijali. Mali pocit, že pracujú systematicky a prehľadnejšie a sú objektívnejšie hodnotení o čom svedčili dotazníky venované názorom študentov.

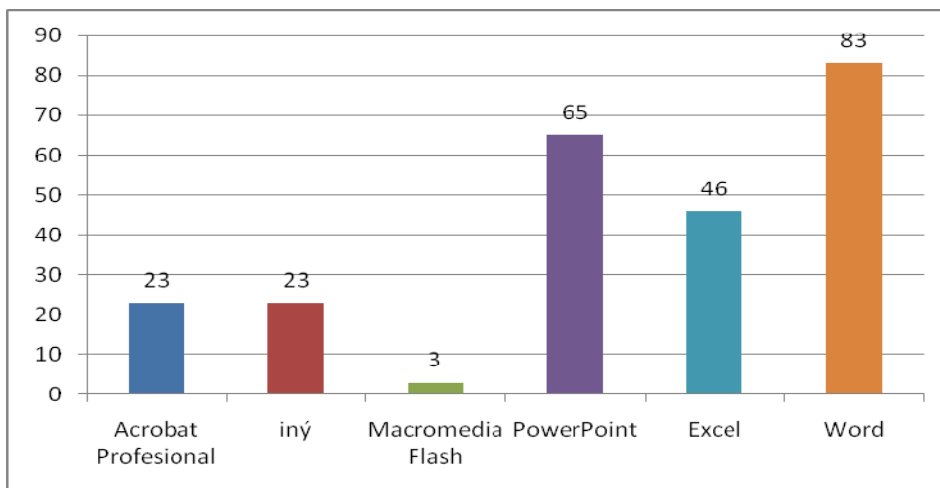
otázka 3. Poskytujete študentom študijný materiál v elektronickej forme?

Na realizáciu elektronických študijných materiálov je dnes zameraných veľmi veľa projektov (KEGA, VEGA, rozvojové projekty, ESF) a tak finančná podpora nie je prekážkou.

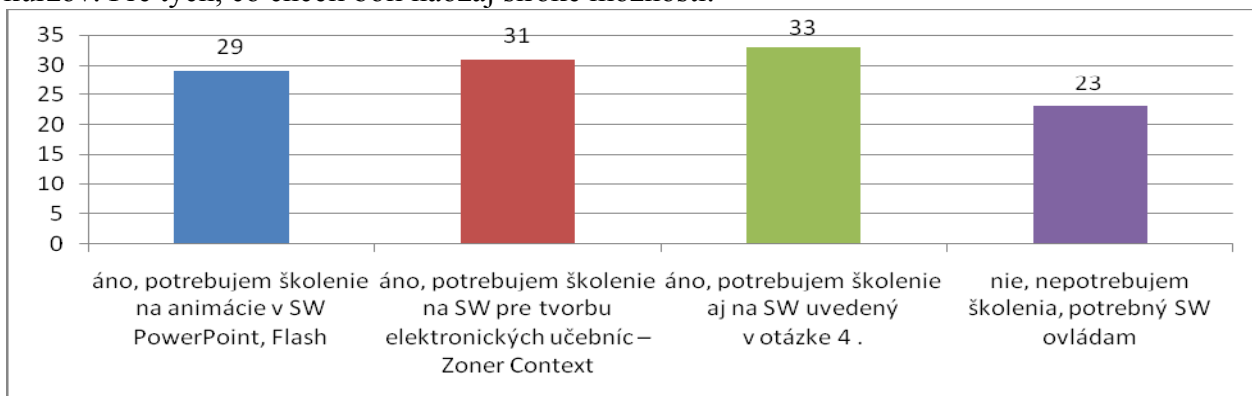
otázka 4. K tvorbe elektronických študijných materiálov využívam tieto programy?

Pre tvorbu základných elektronických študijných materiálov sa vyžaduje jednoduché ovládanie programov, ale postupne sa dá názorne prezentovať aj študijný materiál náročnejší na vytvorenie. Na tieto účely boli počas dvoch rokov na našej univerzite možnosti zaškolenia sa v počítačovej gramotnosti, alebo pomoc pri realizácii náročnejších študijných materiálov pomocou projektou. Len malé percento týchto možností bolo využitých. Jedným z dôvod bola aj vyťaženosť pedagógov, ale nebol to hlavný dôvod. Boli aj pedagógovia, ktorí napriek veľkej vyťaženosť chceli nadobúdať nové vedomosti a zručnosti. Väčšinou ale pedagógovia s nižšími akademickými titulmi.

otázka 5. Potrebovali by ste školenie na ďalšie možnosti používania softvérov? Na ktoré produkty?

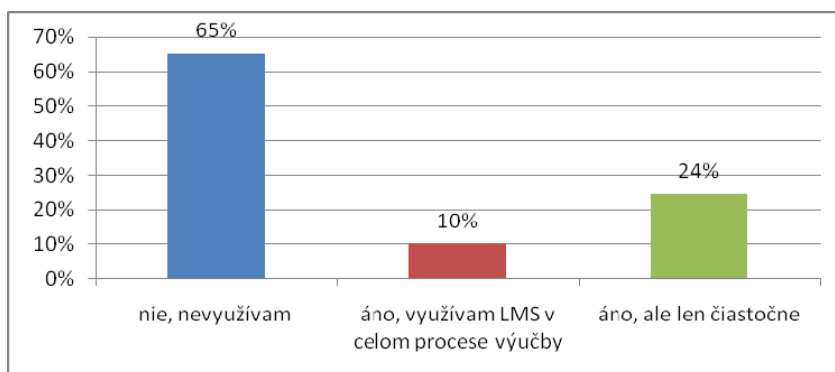
Napriek faktu, že tieto možnosti v rámci projektov mali počas dvoch rokov kedykoľvek k dispozícii pedagógovia uvádzajú, že by ich potrebovali. Realizátori projektu by nám asi vedeli podať podrobnejšiu štatistiku ak prezentovať spôsob ponuky vzdelávacích kurzov. Pre tých, čo chceli boli naozaj široké možnosti.

otázka 6. Pracujete v LMS (Learning Managements Systems)? Na TnUAD sa používa LMS Moodle.

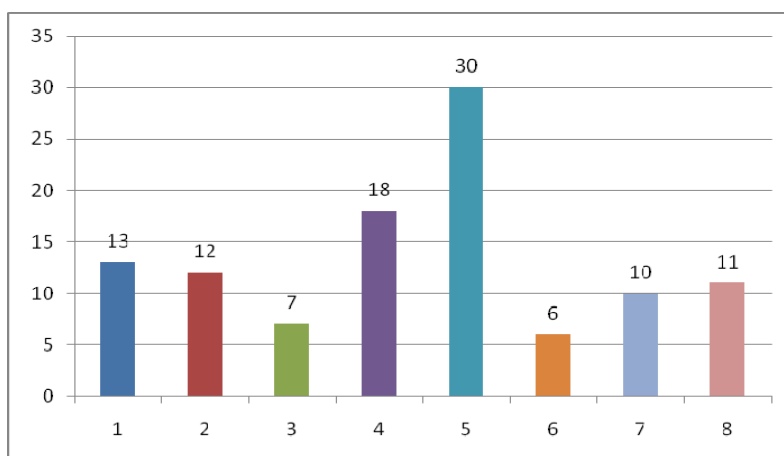
LMS systém sa dá používať aj bez priamej výučby v počítačových laboratóriách (tých je ale napokon čoraz viac) a svoj účel - pomoc pri realizácii vyučovacieho procesu dokáže v súčasnosti splniť. Väčšina študujúcich má prístup k internetu pomerne bez problémov doma

alebo na univerzite. Ako príklad uvedieme využitie LMS v predmete anglického jazyka, kde vyučujúca požiadala o vyučovanie v PC laboratóriách, kombinuje aktivity pre študentov pomocou LMS, vytvorila si priestor pre priamu komunikáciu. Podľa dotazníkov, študenti to veľmi podporujú, vyučujúcu to viac inšpiruje a motivuje a svoje výsledky používa aj na účely vedeckých vyhodnotení. Pracuje veľmi kreatívne.

otázka 7. Ak ste na otázku č.6 odpovedali kladne, ktoré moduly LMS využívate? (začrtnújte všetky, ktoré využívate)

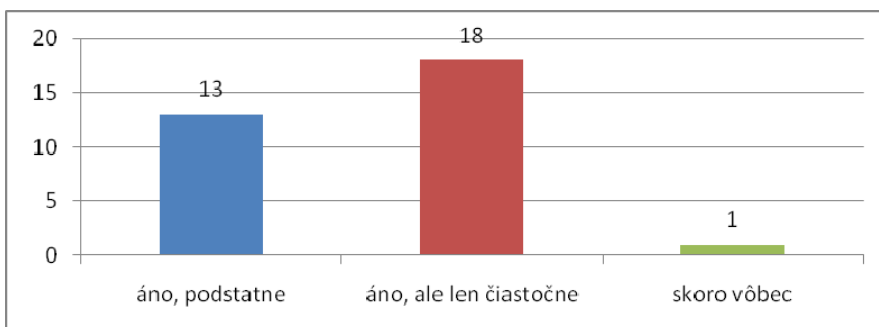
V tejto otázke záleží na tom, aké má vyučujúci základné možnosti, či pracuje v počítačových laboratóriách. Väčšina opýtaných vyučujúcich ale poskytuje v prostredí LMS aspoň študijný materiál, študent tak má možnosť nájsť na jednom portáli všetko, čo potrebuje ku štúdiu.

1. opravujem a pripomienkujem zadania
2. komunikujem so skupinou študentov
3. spolupracujem s kolegami z iných predmetov pre lepšiu nadväznosť predmetov
4. ukladám zadania cez LMS
5. poskytujem študijný materiál
6. testujem študentov
7. priebežne počas semestra pridávam bodové hodnotenie študentom a pracujem s týmito výsledkami
8. spolupracujem s kolegami v rámci predmetu

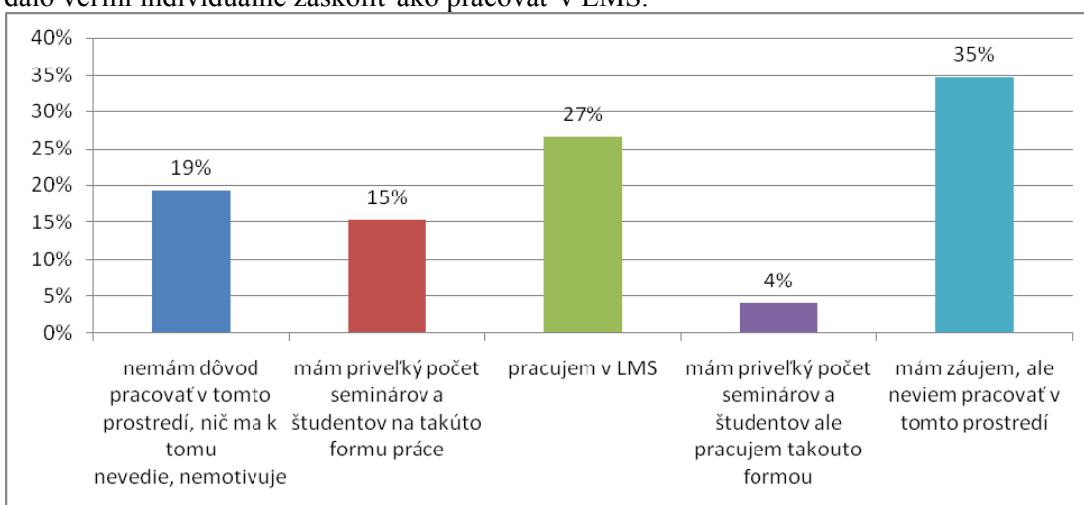
otázka 8. Ak ste na otázku č.6 odpovedali kladne, máte pocit, že sa kvalita predmetu zvýšila?

Žiaden LMS systém nenahradí pedagóga, kvalita vzdelávania je na pedagógoch, nie na systémoch. Akokoľvek dobrý systém je len podpora v procese vyučovania.

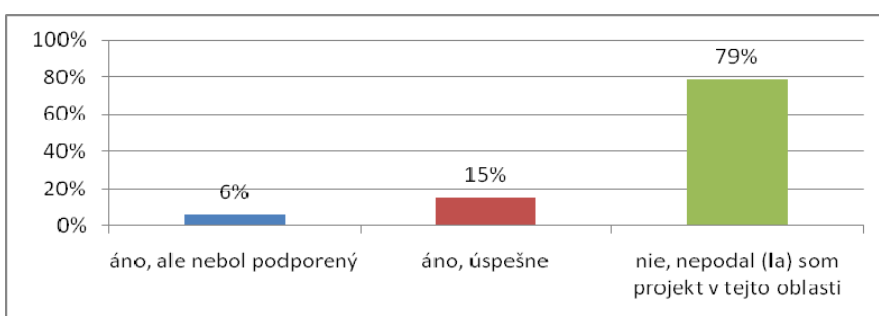

otázka 9. Ak nepracujete v LMS, skúste prosím posúdiť dôvody?

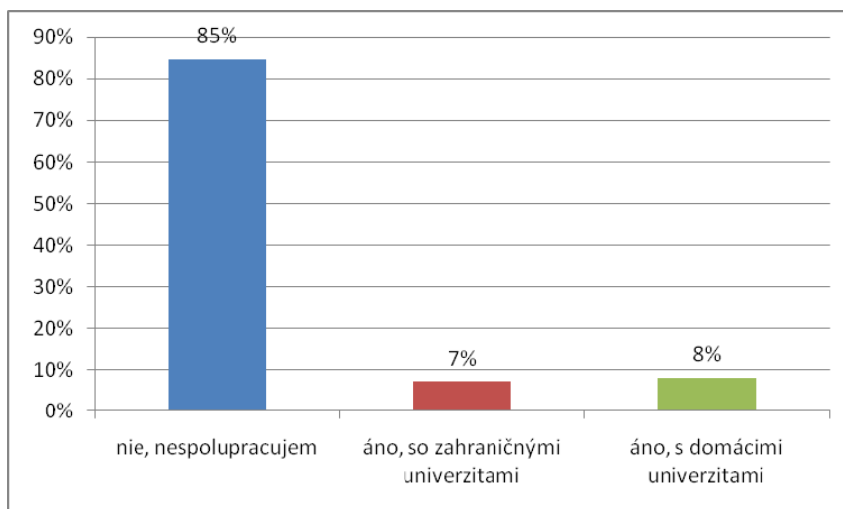
Odpoveď 35% respondentov – mám záujem, ale neviem pracovať v tomto prostredí - nás zaujala najviac. Ak by bol záujem, tak každý týždeň počas dvoch rokov bola ponuka na kurzy kde sa dalo veľmi individuálne zaškoliť ako pracovať v LMS.

otázka 10. Podali ste niekedy projekt, ktorého súčasťou bol eLearning (napr. príprava elektronických študijných materiálov) ?

otázka 11. Spolupracujete v rámci projektov s inými univerzitami v oblasti eLearningu?

otázka 12. Vaše ďalšie podnety, návrhy , postrehy a pripomienky môžete uviesť tu:

- viac pritiahnúť pedagógov k práci v tomto prostredí
- osobne by som privítala získavanie praktických zručností a skúseností, oceňujem snahu a ďakujem za bližšie informácie zo seminára
- vítam podporu zo strany vrcholového manažmentu TnUAD - bez toho je akákoľvek individuálna snaha nesystémovým krokom
- eLearning sa nedá robiť bez vhodného Hardware-u
- škoda, že systém nie je povinné používať ako každý iný systém
- možno by bol vhodný stručný vysvetľujúci materiál o e-learningu, o jeho možnostiach, využití, vplyvu na pedagogický proces, o jeho aplikácii v prostredí slovenských a českých univerzít, kladoch i záporoch, resp. silných i slabých stránkach...
- Zatiaľ nevyužívam služby e-learningu. V minulosti som využíval. Do budúcnosti plánujem realizovať výučbu aj týmto systémom.
- Každopádne eLearning má určité svoje opodstatnenie a význam pre budúcnosť
- zlepšenie práce v oblasti informovania na univerzite
- Hodil by sa príspevok na internet, lebo značná časť práce s LMS sa presúva na domácu prácu (veľké množstvo práce) a tiež problém s domácou rýchlosťou pripojenia.
- inštrukčné CD eLearning
- Školenie- tvorba web stránok
- zrealizovanie ďalších školení – napr: školenie na SW pre tvorbu elektronických učebníc- Zoner Context
- väčšia kapacita odovzdávaných заданий, automatické pridelovanie užívateľských mien a hesiel študentom prvého ročníka, zaúčanie študentov prvého ročníka do systému
- Kvôli prílišnej zaťaženosti, vysokom počte hodín nemám čas zaoberať sa tvorbou materiálov pre e-learning, hoci je to skvelá vec a rada by som sa do toho zapojila.
- je to cesta pre kvalitné vzdelávanie
- LMS Moodle je ťažkopádny. Neustále sa vyžaduje prihlásenie so systémom (i ako hosť !!!) alebo ako účastník kurzu! Predmety, ktoré vyučujem sa v systéme nenachádzajú a po prihlásení nemám možnosť daný predmet pridať...
- Bolo by potrebné motivovať všetkých vyučujúcich, ktorí pracujú v LMS a ukotviť to aj v úväzkoch. Podporiť tých, ktorí sa podujali vyskúšať LMS u externých študentov. A to v úväzku aj finančne. Inak sa celkovo stratí motivácia viesť výučbu takýmto spôsobom, ktorý

je oveľa náročnejší ale oveľa kvalitnejší. Tiež je nevyhnutné podporiť správcu servera a LMS, lebo spoľahlivosť systému LMS je nevyhnutnou podmienkou jeho obľúbenosti u študentov.

- Na FSEV sa zatiaľ eLearning využíva len veľmi málo

Aj tieto odpovede nás zaujali.

Zhrnutím týchto poznatkov z dotazníka sme došli k viacerým záverom, ktoré sú pre nás prínosné. Dnes väčšina univerzít už má aspoň v nejakej prvotnej forme rozbehnuté dištančné vzdelávanie pomocou internetu. Niektoré univerzity naplno realizujú dištančné vzdelávanie. Sú ale univerzity, kde sa veľmi ťažko a len na dobrovoľnosti realizuje všeobecne využívanie IKT, používanie LMS systémov, tvorenie elektronických študijných materiálov. Ak sa tvorí, tak skôr individuálne. Nie je vybudovaná koncepcia takéhoto vzdelávania. Výsledkom našej práce by mal byť spokojný a vzdelaný študent.

Dotazníky sa dnes uplatňujú aj ako nástroj sledovania spokojnosti so vzdelávacím procesom. Vyplýva to zo zákona, že študent má právo vyjadriť sa, ale aj v tejto oblasti je na druhej strane slabý záujem zo strany študentov, poskytovať spätnú väzbu. Je možno potrebné o tom diskutovať, aby sme sa predsa len postupne dopracovali ku skvalitneniu a zmodernizovaniu našich univerzít. Peniaze sú veľa, ale nie všetko a platí to aj v oblasti vzdelávania. Dôležitá je motivácia, ochota, vedenie.

Záver

V príspevku sme sa zamerali hlavne na poskytnutie konkrétneho postoja pedagógov na našej univerzite. Nie je našou snahou kritizovať, našou snahou je nájsť cesty a hľadať príčiny prečo sa v súčasnosti tak málo využívajú tie nástroje o ktorých sa píše, že skvalitnia, zmodernizujú. Všetci očakávame, že inštitúcie, úrady, firmy budú poskytovať svoje služby pomocou informačných technológií aby nám skvalitnili a uľahčili prístup k nim, ale v školstve stále nemáme vybudované pevnejšie základy pre takéto poskytovanie služieb. Aj keď sa vybuďovalo mnoho, ešte stále je čo budovať a hlavne stále je možnosť skvalitniť. Je to na nás, pedagógoch, na vedení (aj to sú pedagógovia), možno aj na postoji k spoločnosti. Od spoločnosti sa očakáva, že nám „poskytne“, ale je dobré sa prezentovať za čo nám „poskytne“.

Literatúra

- [1] DROZDOVÁ M., Kde sme a kam smerujeme v eLearningu. ,eLearn 2007, zborník konferencie, ISBN 978-80-8070-645-6, University of Zilina, 2007
- [2] DROZDOVÁ M., DADO M., ICT as a tool to Design Quality Management Systems in Education CBLIS University of Zilina, ISBN 9963-607-63-2 Žilina 2005, 197-203
- [3] JANOŠCOVÁ R., PREKOP, J.: Informačné technológie a spätná väzba v predmete počítačová podpora systémov riadenia kvality. In: Kvalita produkcie. Zborník prednášok zo semináru pedagógov študijného odboru Kvalita produkcie. - Košice: Technická univerzita, 2005. - ISBN 80-8073-338-4.
- [4] www.moodle.sk

Kontakt

Ing. Kočíková Elza, PhD.

FŠT, Trenčianska univerzita A. Dubčeka, Študentská 2

911 50 Trenčín, kocikova@tnuni.sk